

V Bruseli 10. októbra 2024
(OR. en)

14182/24

ENFOPOL 393
ENFOCUSTOM 117
ENV 977
CRIMORG 125
COPEN 441
JAI 1461

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	10. októbra 2024
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	13761/1/24 REV 1
Predmet:	Závery Rady o boji proti cezhraničnej trestnej činnosti proti životnému prostrediu – závery Rady (10. októbra 2024)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o boji proti cezhraničnej trestnej činnosti proti životnému prostrediu, ktoré Rada (spravodlivosť a vnútorné veci) schválila na svojom 4 049. zasadnutí 10. októbra 2024.

Záver Rady
o boji proti cezhraničnej trestnej činnosti proti životnému prostrediu

Všeobecné aspekty

1. Trestné činy proti životnému prostrediu sú stále jednou z najziskovejších nezákonných činností, ktorá spôsobuje značné škody a úmyselné ničenie životného prostredia na účely dosiahnutia nezákonného finančného zisku, čo predstavuje veľkú hrozbu pre bezpečnosť občanov a budúcich generácií Európy a sveta. Boj proti trestným činom proti životnému prostrediu má zásadný význam pre ochranu bezpečnosti občanov, avšak napriek jeho veľkému významu sa tomuto druhu trestnej činnosti nevenuje vždy dostatočná pozornosť. Hoci trestné činy proti životnému prostrediu predstavujú jednu z priorít EÚ v oblasti boja proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti, ktorú vykonáva Európska multidisciplinárna platforma proti hrozbám trestnej činnosti (EMPACT)¹, všetky zainteresované strany sa do boja proti nim nezapájajú rovnako ako je to v iných prioritných oblastiach boja proti trestnej činnosti.
2. Rozsah hrozby sa v strednodobom horizonte pravdepodobne nezmenší, najmä pokiaľ budú mať páchatelia trestnej činnosti naďalej prístup k zraniteľnému trhu a možnostiam ako ľahko získať peniaze.
3. Vzhľadom na existujúce druhy hrozieb je potrebné pristupovať k trestným činom proti životnému prostrediu komplexne. Táto forma rozsiahlej trestnej činnosti v súčasnosti vážne ovplyvňuje ekosystémy, zdravie a živobytie ľudí, bezpečnosť a právny štát. Trestné činy proti životnému prostrediu spôsobujú aj značné hospodárske škody – oslabujú napríklad príslušný trh tým, že ho vystavujú nekalej hospodárskej súťaži a nezákonným prevádzkovateľom, najmä v oblasti nakladania s odpadom. Tejto formy trestnej činnosti sa do veľkej miery ujali zločinecké siete a často sa spája s inými formami závažnej trestnej činnosti, korupciou, praním špinavých peňazí a financovaním terorizmu.

¹ 7101/23.

4. Trestné činy, ktoré majú vplyv na životné prostredie, zahŕňajú mnohé formy protiprávneho konania, napríklad nezákonné obchodovanie s odpadom, drevom, voľne žijúcimi živočíchmi a rastlinami vrátane okrem iného flóry a fauny a výrobkov z nich, ako je mäso z voľne žijúcich zvierat; obchodovanie s nerastnými surovinami, drahými kovmi a nezákonnú ťažbu, ako aj ďalšie vznikajúce problémy, napr. podvody v oblasti energetickej transformácie a nezákonné nakladanie s odpadom; spolu s ďalšími porušeniami práva ovplyvňujúcimi životné prostredie, vymedzenými ako trestný čin, napr. znečistenie, protiprávne spôsobené rozsiahle lesné požiare, trestné činy vedúce k vyčerpaniu vodných zdrojov alebo trestné činy proti chráneným morským druhom².
5. Najvzdialenejšie regióny EÚ, ako aj zámorské krajiny a územia³, ktoré majú výnimočné a mimoriadne krehké prírodné prostredie a čelia širokej škále hrozieb, musia byť chránené rovnako ako hlavné územie EÚ.
6. Predchádzaním trestným činom proti životnému prostrediu a účinnými opatreniami proti nim sa môžu znížiť náklady na nápravu škôd na životnom prostredí a na riešenie vplyvu na ľudské zdravie, napríklad v prípade nezákonne vypúšťaného odpadu, ktorý predstavuje pre členské štáty značné výdavky.
7. Rada 8. decembra 2016 prijala závery o boji proti trestným činom proti životnému prostrediu⁴.
8. V stratégii EÚ pre bezpečnostnú úniu, ktorú predložila Komisia, sa v júli 2020 identifikovali trestné činy proti životnému prostrediu ako nezákonné podnikanie vytvárajúce čoraz väčšie zisky využívané zločineckými sieťami a vyžadujúce si ďalšie opatrenia.

² Napríklad trestné činy uvedené v odôvodnení 8 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1203 z 11. apríla 2024 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva.

³ Za najodľahlejšie regióny sa považujú: Guadeloupe, Francúzska Guyana, Réunion, Martinik, Mayotte a Svätý Martin (Francúzsko), Azory a Madeira (Portugalsko) a Kanárske ostrovy (Španielsko). Postavenie zámorskej krajiny a územia sa týka 13 územných celkov a území patriacich trom členským štátom Únie: Dánsku, Francúzsku a Holandsku.

⁴ 15412/16.

9. V apríli 2021 sa v stratégii EÚ na boj proti organizovanej trestnej činnosti na roky 2021 – 2025 zdôraznili škodlivé účinky trestných činov proti životnému prostrediu na biodiverzitu, zdravie a sociálnu súdržnosť v EÚ aj v tretích krajinách; a vyzvalo sa na posilnenie schopnosti presadzovať právo na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ. Túto stratégiu doplnil komplexný súbor prioritných opatrení v pláne EÚ na boj proti obchodovaniu s drogami a organizovanej trestnej činnosti na obdobie 2024 – 2025, ktorý sa zameriava na štyri prioritné oblasti intenzívnejších opatrení: posilnenie odolnosti logistických centier, rozkladanie štruktúr a ich obchodných modelov zaistením a konfiškáciou ich ziskov, realizácia administratívneho prístupu k prevencii a medzinárodná spolupráca.
10. V máji 2021 prijala Rada závery, ktorými sa stanovujú priority EÚ v boji proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti pre platformu EMPACT na roky 2022 až 2025⁵. Jednou z priorit je narušiť zločinecké siete, ktoré sa podieľajú na všetkých formách trestnej činnosti proti životnému prostrediu, s osobitným dôrazom na nezákonné obchodovanie s odpadom a s voľne žijúcimi živočíchmi a rastlinami, ako aj na zločinecké siete a nezákonne podnikajúcich jednotlivcov, ktorí dokážu prenikať do zákonných podnikateľských štruktúr na vysokej úrovni alebo si na uľahčenie trestnej činnosti zakladajú vlastné podniky.
11. Komisia 9. novembra 2022 prijala revíziu akčného plánu EÚ na boj proti obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi živočíchov a rastlín⁶, v ktorom sa uvádzajú konkrétne opatrenia na boj proti tejto trestnej činnosti, zahŕňajúce prevenciu, rozvoj v politickej aj legislatívnej oblasti, presadzovanie práva a medzinárodnú spoluprácu. Je dôležité zabezpečiť, aby sa plán účinne vykonával.
12. Boj proti trestným činom proti životnému prostrediu by sa mal zlepšiť na základe výsledkov operatívnych akčných plánov v oblasti environmentálnej trestnej činnosti v rámci platformy EMPACT a vzhľadom na výsledky 8. kola vzájomných hodnotení v oblasti trestnej činnosti proti životnému prostrediu.

⁵ 8665/21 a 7101/23.

⁶ 14718/22.

13. V novej smernici o trestných činoch proti životnému prostrediu⁷, ktorá nadobudla účinnosť v máji 2024, sa prijíma prísny a podrobný komplexný prístup k trestným činom proti životnému prostrediu. Rozširuje sa ňou zoznam trestných činov, ktoré sa majú vo vnútroštátnom práve kvalifikovať ako trestné činy, ustanovujú sa sankcie pre fyzické a právnické osoby a posilňuje sa reťazec presadzovania práva, ktorého súčasťou sú mechanizmy spolupráce v členských štátoch a medzi nimi. Vo 4. štvrtroku 2024 by sa mal dokončiť nový Dohovor Rady Európy o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva⁸; na podpis by mal byť otvorený v prvom štvrtroku 2025.
14. Nové nariadenie o preprave odpadu⁹ obsahuje nové dôležité ustanovenia o presadzovaní predpisov proti nezákonnej preprave odpadu vrátane kontrol, sankcií a spolupráce.
15. Na to, aby boli zločinecké siete, ktoré stoja za trestnými činmi proti životnému prostrediu, brané na zodpovednosť v praxi, je dôležité ďalej posilňovať presadzovanie práva a justičnú spoluprácu medzi členskými štátmi a mimo nich.

⁷ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1203 z 11. apríla 2024 o ochrane životného prostredia prostredníctvom trestného práva, ktorou sa nahrádzajú smernice 2008/99/ES a 2009/123/ES, Ú. v. EÚ L, 2024/1203, 30.4.2024 (smernica o trestných činoch proti životnému prostrediu).

⁸ Dohovor Rady Európy, ktorým sa nahrádza Dohovor na ochranu životného prostredia prostredníctvom trestného práva z roku 1998 (ETS č. 172, 9.11.1998).

⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1157 z 11. apríla 2024 o preprave odpadu, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) č. 1257/2013 a (EÚ) 2020/1056 a zrušuje nariadenie (ES) č. 1013/2006, Ú. v. EÚ L, 2024/1157, 30.4.2024.

16. Nadnárodný rozmer trestných činov proti životnému prostrediu, ktoré páchajú zločinecké siete, si vyžaduje posilnenie spolupráce inštitúcií EÚ a členských štátov, ako aj tretích krajín, medzinárodných organizácií a ďalších verejných a súkromných partnerov s ohľadom napr. na Parížsku dohodu o zmene klímy z roku 2015¹⁰ a ciele Globálneho rámca pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu z roku 2022¹¹. EÚ by mala intenzívnejšie spolupracovať na bilaterálnej úrovni s tretími krajinami, ktoré majú záujem o takúto spoluprácu. EÚ by mala podporovať intenzívnejšiu spoluprácu medzi medzinárodnými agentúrami a orgánmi zaoberajúcimi sa trestnými činmi proti životnému prostrediu (napr. Interpol, UNODC, Svetová colná organizácia¹², mnohostranné environmentálne dohody, napr. Bazilejský dohovor). Svetová colná organizácia (WCO), sekretariát Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES), Interpol, Úrad OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC) a Svetová banka založili v novembri 2010 Medzinárodné konzorcium pre boj proti trestnej činnosti týkajúcej sa voľne žijúcich živočíchov a rastlín (ICWC), ktoré má väčšmi podporovať vnútroštátne orgány presadzovania práva pôsobiace v oblasti voľne žijúcich živočíchov a rastlín, ako aj regionálne a subregionálne siete v boji proti nezákonnému obchodovaniu s voľne žijúcimi druhmi (t. j. so živočíchmi a rastlinami). V marci 2024 sa v záveroch Rady o zelenej diplomacii¹³ vyzvalo na posilnenú globálnu spoluprácu pri riešení medzinárodnej trestnej činnosti v oblasti životného prostredia, pričom sa zdôraznil význam vykonávania oddielu revidovaného akčného plánu EÚ na boj proti obchodovaniu s voľne žijúcimi živočíchmi a rastlinami, ktorý sa týka silnejšieho globálneho partnerstva medzi zdrojovými, spotrebiteľskými a tranzitnými krajinami.

¹⁰ Organizácia Spojených národov, 2015, Parížska dohoda o zmene klímy, dostupná na adrese https://unfccc.int/sites/default/files/english_paris_agreement.pdf.

¹¹ Organizácia Spojených národov, 2022, rozhodnutie prijaté Konferenciou zmluvných strán Dohovoru o biologickej diverzite (Globálny rámec pre biodiverzitu z Kchun-mingu a Montrealu), dostupné na adrese <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-15/cop-15-dec-04-en.pdf>.

¹² V rámci Svetovej colnej organizácie (WCO) prebiehajú dve hlavné medzinárodné operácie presadzovania práva: operácia Thunder (boj proti trestnej činnosti v oblasti lesného hospodárstva a voľne žijúcich živočíchov a rastlín) a operácia Demeter (boj proti nezákonnému obchodovaniu s odpadom a látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu), do ktorých sú zapojení colníci, polícia a príslušníci pohraničnej stráže aj orgánov v oblasti životného prostredia, voľne žijúcich zvierat a rastlín alebo lesníctva na celom svete. Vďaka tomuto globálnemu prístupu sú tieto operácie každoročne úspešné z hľadiska nahlásených prípadov.

¹³ 7865/24.

17. Rada prijala 21. novembra 2023 závery o vzťahoch medzi EÚ a Latinskou Amerikou a Karibikom (LAK)¹⁴, v ktorých vyzvala na prioritné posilnenie spolupráce medzi EÚ a LAK v oblasti spravodlivosti a bezpečnosti na všetkých úrovniach s cieľom riešiť početné a čoraz významnejšie výzvy, ktoré predstavuje nadnárodná organizovaná trestná činnosť, ktorá má negatívne dôsledky na oboch stranách Atlantiku. Medzi tieto výzvy patria aj trestné činy proti životnému prostrediu.
18. Je tu aj priestor pre efektívnejšie konzultácie a príspevok k práci Interpolu a pracovných skupín výboru Interpolu pre environmentálny súlad a presadzovanie práva, z ktorých jedna sa zameriava na škody na životnom prostredí a voľne žijúcich živočíchoch a rastlinách, na trestnú činnosť v lesnom hospodárstve a znečisťovanie životného prostredia, ako aj priestor pre konzultácie s programom WCO v oblasti životného prostredia.
19. V oblasti boja proti trestným činom proti životnému prostrediu pôsobia so strategickým alebo operačným cieľom rôzne medzinárodné, európske a regionálne siete¹⁵, napr. Európska sieť pre environmentálnu trestnú činnosť (EnviCrimeNet), Európska sieť prokurátorov pre životné prostredie (ENPE), Európska sieť pre implementáciu a vymáhanie environmentálneho práva (IMPEL) a Fórum sudcov Európskej únie pre životné prostredie (EUFJE). Tieto siete zohrávajú kľúčovú úlohu pri výmene osvedčených postupov a rozvoji inovačných nástrojov na riešenie cezhraničnej trestnej činnosti proti životnému prostrediu. Sektorové zručnosti týchto sietí by sa mali čo najlepšie využiť na rozvoj operačnej a strategickej reakcie voči trestným činom proti životnému prostrediu.

¹⁴ 15737/23.

¹⁵ Napr. iniciatíva Tímu Európa na ochranu piatich veľkých lesov Mezoameriky, sieť prokurátorov pre trestné činy proti životnému prostrediu v regióne Baltského mora (ENPRO) a sieť JAGUAR, ktorá je dôležitá aj ako platforma pre policajnú spoluprácu medzi krajinami Latinskej Ameriky a členskými štátmi EÚ.

20. Boj proti trestným činom proti životnému prostrediu si vyžaduje úzku vnútroštátnu a medzinárodnú spoluprácu mnohých aktérov, ako sú súdne orgány, správne orgány, orgány presadzovania práva, colné orgány, mimovládne organizácie a súkromní partneri, ktorí v spoločnosti plnia úlohu strážcu prístupu, pokiaľ ide o strategické plánovanie aj operačné opatrenia. Takisto je potrebné rozvíjať synergie s príslušnými environmentálnymi združeniami, ktoré sú často v prvej línii, pokiaľ ide o škody na životnom prostredí, a s občianskou spoločnosťou. Široká verejnosť by mala byť lepšie informovaná o svojej úlohe a potenciáli v boji proti trestným činom proti životnému prostrediu a mala by sa nabádať, aby príslušným orgánom nahlasovala informácie o nich.
21. Keďže je potrebné sledovať finančné prostriedky a vzhľadom na výzvy súvisiace so zneužívaním online priestoru páchatelmi trestnej činnosti sú pre účinné rozkladanie zločineckých sietí a cielené vyšetrovania, odhaľovanie, ako aj rýchlu výmenu informácií a intenzívnu operačnú spoluprácu v tejto oblasti užitočné účinnejšie opatrenia na presadzovanie práva, v prípade potreby podporené utajenými operáciami a vyšetrovacími nástrojmi.
22. Úspešné kroky proti tejto hrozbe si vyžadujú aj jej jasné pochopenie a zmapovanie, čo sú zásadné východiskové body pre stanovenie strategických priorít, ako aj aktuálne a špecifické znalosti zúčastnených aktérov, najmä pokiaľ ide o odvetvové pravidlá, ktorými sa stanovuje regulačný rámec. Pre úspešný boj proti trestným činom proti životnému prostrediu sú preto mimoriadne dôležité dobre vyškolené orgány presadzovania práva a justičné orgány.
23. Členské štáty sa vyzývajú, aby prijali účinné opatrenia a poskytli primerané nástroje a zdroje, napr. pokiaľ ide o potrebné ľudské zdroje, laboratórne kapacity, analytické technológie, ako aj skúmanie udeľovania licencií; v týchto súvislostiach je nutná aj spolupráca medzi členskými štátmi EÚ. Vyšetrovanie trestných činov proti životnému prostrediu si niekedy vyžaduje hĺbkové vyšetrovanie pomocou vedeckých metód, odberu vzoriek a testovania látok (napr. chemikálií alebo farbív) na získanie dôkazov proti páchatelom trestných činov proti životnému prostrediu, pričom ide o zásadne dôležitú a špecializovanú oblasť. Na získanie týchto dôkazov sú potrební vedci a špecializovaní odborníci.

24. Mali by sa uznať iniciatívy prijaté v posledných rokoch na uľahčenie cezhraničnej spolupráce v boji proti trestným činom proti životnému prostrediu. Keďže trestné činy proti životnému prostrediu sa stali prioritou platformy EMPACT (2018 – 2021; 2022 – 2025), Europol vytvoril analytický projekt zameraný na trestné činy proti životnému prostrediu a podporuje členské štáty vo vyšetrovaní všetkých javov súvisiacich s trestnými činmi proti životnému prostrediu. Europol sa takisto angažuje pri napredovaní príslušných operačných akčných plánov platformy EMPACT a vypracúva správy o trestných činoch proti životnému prostrediu¹⁶.
25. Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF) zohráva aktívnu úlohu v boji proti environmentálnym podvodom a úzko spolupracuje s colnými orgánmi pri podpore cezhraničných vyšetrovaní a koordinácii spoločných colných operácií v tejto oblasti alebo účasti na nich.
26. Eurojust zohráva kľúčovú úlohu aj v boji proti trestným činom proti životnému prostrediu. Má rozsiahle skúsenosti s riešením cezhraničnej trestnej činnosti proti životnému prostrediu postúpených agentúre okrem iného prostredníctvom koordinačných stretnutí, koordinačných centier a podpory spoločných vyšetrovacích tímov. Eurojust vypracúva správy o jednotlivých veciach, ako je správa o veciach súvisiacich s trestnými činmi proti životnému prostrediu, v ktorých poukazuje na prekážky v oblasti justičnej spolupráce a šíri najlepšie postupy. V uvedenej správe sa tiež poukazuje na význam koordinačných mechanizmov na vnútroštátnej úrovni, na neprimerane nízky počet prípadov trestných činov proti životnému prostrediu, ktoré sú predmetom justičnej koordinácie a spolupráce na európskej a medzinárodnej úrovni, a na značné problémy pri cezhraničnej justičnej spolupráci vyplývajúce z rozdielov v právnych pojmoch a sankciách za trestné činy proti životnému prostrediu vo vnútroštátnych právnych predpisoch.
27. Digitalizácia komunikácie v oblasti justičnej spolupráce môže takisto významne pomôcť uľahčiť cezhraničnú spoluprácu a podporiť boj proti trestným činom proti životnému prostrediu.

¹⁶ Napr. nedávna správa s názvom *Combating environmental crime: Key threats and challenges* (Boj proti trestným činom proti životnému prostrediu: kľúčové hrozby a výzvy) (9251/24).

28. Členské štáty, ktoré majú vo veľkej miere k dispozícii len štandardné vyšetrovacie nástroje, nemajú vždy prístup k osobitným vyšetrovacím nástrojom, ako je utajené sledovanie a vyšetrovacie nástroje (rozviedka) v boji proti závažným alebo organizovaným trestným činom proti životnému prostrediu. To znižuje účinnosť boja proti zločineckým sieťam a bráni cezhraničnej spolupráci, napríklad ak sledovanie nariadené v jednom členskom štáte nemôže pokračovať alebo ho nemožno doplniť v inom dotknutom členskom štáte¹⁷.
29. Osobitná pozornosť sa venuje procesom skrývajúcim sa za typickými formami trestných činov proti životnému prostrediu v podnikateľskom sektore, ktoré by bolo možné odvrátiť a zmierniť administratívnymi prostriedkami boja proti organizovanej trestnej činnosti, najmä uplatňovaním systémov povinnej starostlivosti vo vzťahu ku klientovi s výnimkou prenájmu priestorov.
30. Je pravdepodobné, že nie všetci sudcovia, prokurátori a vyšetrovatelia majú špecializované odborné znalosti na uľahčenie účinného vyšetrovania trestnej činnosti v tejto oblasti.
31. Dôraz by sa mal klásť na význam poskytovania primeranej odbornej prípravy ako reakcie na zlepšenie kapacít v oblasti prevencie, odhaľovania, vyšetrovania a stíhania trestných činov proti životnému prostrediu a súvisiacich trestných činov a na prioritu investovania do rozvoja portfólia odbornej prípravy v oblasti trestných činov proti životnému prostrediu, ako aj prania nezákonných ziskov z nich s cieľom rozvíjať zručnosti a znalosti potrebné pre európsku komunitu orgánov presadzovania práva, prokurátorov a súdnictva.

¹⁷ Pozri odporúčanie Rady (EÚ) 2022/915 z 9. júna 2022 o operačnej spolupráci v oblasti presadzovania práva.

Rada vyzýva členské štáty, aby:

32. včas transponovali novú smernicu o trestných činoch proti životnému prostrediu. Pri jej transpozícii by sa mala venovať osobitná pozornosť formulácii nových trestných činov a opatreniam reagujúcim na výzvy v oblasti presadzovania práva. Mala by sa zväžiť predchádzajúca výmena existujúcich najlepších postupov a skúseností, ktorá by pomohla nastoliť rovnocennú úroveň ochrany;
33. sa snažili urýchlene prijať národné stratégie a zaviesť účinné vnútroštátne mechanizmy koordinácie a výmeny údajov s primeranými kapacitami, najmä v oblasti zhromažďovania spravodajských informácií a štatistík. V tejto súvislosti by mali uľahčovať budovanie kapacít a špecializáciu príslušných zamestnancov orgánov zapojených do týchto mechanizmov, a to aj začleňovaním odbornej prípravy o trestných činoch proti životnému prostrediu do vnútroštátnych učebných osnov príslušných vzdelávacích akadémií a škôl;
34. podporovali dobrovoľnú špecializáciu a uľahčovali účinné vyšetrowanie trestných činov v tejto oblasti, zväžili vypracovanie vhodných postupov, ktorými sa tieto špecializované kapacity včas sprístupnia na pomoc orgánom presadzovania práva a justičným orgánom. Pri podpore takejto špecializácie by sa mala rešpektovať nezávislosť a autonómia súdnictva a prokurátorov;
35. aby pri stíhaní cezhraničnej trestnej činnosti proti životnému prostrediu organizovanej povahy vo vhodných prípadoch podporovali plné využívanie príležitostí, ktoré prinášajú spoločné vyšetrovacie tímy podporované Eurojustom a Európskou justičnou sieťou (EJS), a zabezpečili právne a organizačné podmienky pre plynulú justičnú spoluprácu. Pomoc Eurojustu je potrebné využívať na uľahčenie a urýchlenie cezhraničnej výmeny informácií a na spoluprácu na justičnej úrovni, na vypracovanie spoločných stratégií vyšetrowania a trestného stíhania v prepojených alebo súbežných trestných konaniach a na uľahčenie prenosu a vykonávania európskych a medzinárodných nástrojov justičnej spolupráce. Malo by sa zväžiť najmä zriadenie národných kontaktných miest a špecializovaných útvarov presadzovania práva a prokuratúry, ako aj podpora cielej odbornej prípravy v súdnictve pre pracovníkov, ktorí sa často stretávajú s týmito prípadmi;

36. stimulovali vývoj a zavádzanie digitálnych a inovačných nástrojov umožňujúcich rýchlejšiu a účinnejšiu prácu vyšetrovacích služieb¹⁸;
37. využívali príležitosti, ktoré ponúkajú dostupné finančné prostriedky Únie vrátane Fondu pre vnútornú bezpečnosť;
38. aby sa najmä v rámci platformy EMPACT v prípade potreby angažovali, spolupracovali s členskými štátmi a partnermi z krajín mimo EÚ v oblasti medzinárodnej spolupráce skutočne operačného charakteru týkajúcej sa presadzovania práva, pokiaľ ide o vykonávanie operácií presadzovania práva proti cezhraničným formám trestnej činnosti, čo najširšie využívali existujúce nástroje na operačnú spoluprácu v oblasti presadzovania práva a navrhovali a viedli všetky potrebné operačné kroky v príslušnom operačnom akčnom pláne. Tieto systémy takisto pomáhajú poskytnúť potrebný impulz na podporu boja proti trestným činom proti životnému prostrediu, ktorý niektoré policajné zložky stále považujú za strednú prioritu;
39. aby v rámci boja proti cezhraničnej trestnej činnosti proti životnému prostrediu podporovali v prípade podozrenia účinnú spoluprácu medzi colnými orgánmi, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu pri odhaľovaní prepravy porušujúcej environmentálne pravidlá a environmentálnymi orgánmi, s cieľom odhaliť nezákonné činnosti, vyšetrovať toky a bojovať proti stratégiám na obchádzanie pravidiel/kontrol a vymieňať si informácie s členskými štátmi a inými orgánmi (prostredníctvom CSW EU-CERTEX alebo prípadne CENcomm), ako aj s Komisiou (TAXUD a OLAF prostredníctvom CRMS a AFIS);

¹⁸ V tejto súvislosti sa orgány členských štátov vyzývajú, aby vzali na vedomie aktuálne prebiehajúce výskumné projekty financované z programu EÚ Horizont Európa PERIVALLON a EMERITUS, v rámci ktorých sa vyvíjajú nástroje na poskytovanie lepšieho a komplexného spravodajského prehľadu o organizovanej trestnej činnosti proti životnému prostrediu a navrhujú sa detekčné technológie založené na geopriestorovom spravodajstve, diaľkovom snímaní, online monitorovaní, analýze, posudzovaní rizík a prediktívnych analytických technológiách na podporu vyšetrovacích kapacít na boj proti trestným činom proti životnému prostrediu. Okrem toho sa vytvárajú doplnkové programy odbornej prípravy na podporu orgánov presadzovania práva v oblasti životného prostredia;

40. aby v súvislosti s trestnými činmi proti životnému prostrediu spojenými s nedovolenou cezhraničnou prepravou zabezpečili vzhľadom na zásadnú úlohu colných orgánov v boji proti tomuto javu systematické využívanie informačného systému pre boj proti podvodom (AFIS). Ide o hlavný bezpečný komunikačný kanál pre colné orgány, ktorý môžu využívať aj orgány presadzovania práva a správne orgány v členských štátoch a dokonca aj v tretích krajinách. Komunikácia prostredníctvom systému AFIS môže zabezpečiť koordináciu medzi všetkými zúčastnenými orgánmi, keďže administratívne kontroly/posúdenia sú často prvým krokom k odhaleniu nezákonnej prepravy;
41. aby orgánom presadzovania práva (vrátane colných orgánov), ktoré už majú prístup k existujúcim zabezpečeným komunikačným kanálom, odporučili využívať ich intenzívnejšie – konkrétne sieťovú aplikáciu Europolu na zabezpečenú výmenu informácií (SIENA) a v prípade potreby aj globálny zabezpečený policajný komunikačný systém Interpolu [I-24/7], s cieľom zabezpečiť rýchly a komplexný prenos operačných informácií o cezhraničných prípadoch trestných činov proti životnému prostrediu a v súlade s nariadením o Europole zahrnúť do týchto výmen Europol, aby mohol lepšie podporovať vnútroštátne aj spoločné vyšetrovania prostredníctvom kvalitnejšej analýzy a krížovej kontroly;
42. mapovali hrozby a identifikovali prioritné hrozby na základe dôveryhodného, komplexného a aktuálneho obrazu o situácii, ktorý si vyžaduje rozsiahle zdieľanie informácií a primeranú analytickú prácu prebiehajúcu medzi členskými štátmi a spolu s Europolom, úradom OLAF a inými príslušnými orgánmi, ako sú Interpol, WCO, sekretariáty Dohovoru o medzinárodnom obchode s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín (CITES) a Bazilejského, Rotterdamského a Štokholmského dohovoru (mnohostranne environmentálne dohody BRS);
43. aby pri zameraní sa na určitú hrozbu kládli osobitný dôraz na možné administratívne prístupy k tejto forme trestnej činnosti, najmä na odrádzanie od korupcie spojenej s danou hrozbou;

44. aby pri vyšetovaní a stíhaní trestných činov proti životnému prostrediu v súlade s odporúčaniami Finančnej akčnej skupiny (FATF) a s ustanoveniami smernice o vymáhaní majetku a konfiškácii¹⁹ začínali súbežne aj vyšetovanie trestných činov a finančné vyšetovanie a realizovali tak v praxi zásadu „sledovania toku peňazí“, najmä vo veciach cezhraničnej trestnej činnosti proti životnému prostrediu, s cieľom narušiť a rozložiť zločinecké siete, ktoré stoja za jednotlivými prípadmi. To zahŕňa systematické začínanie finančného vyšetovania, ako aj používanie vhodných nástrojov na účinné a rýchle vyhľadávanie, identifikáciu, zaistenie a konfiškáciu príjmov z trestnej činnosti a majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti. Na tento účel by mali na vnútroštátnej úrovni posilniť alebo nadviazať spoluprácu medzi finančnými spravodajskými jednotkami a špecializovanými orgánmi presadzovania práva prostredníctvom výmeny relevantných finančných informácií, poznatkov a odbornej prípravy v oblasti rizík a druhov nezákonných činností súvisiacich s trestnými činmi proti životnému prostrediu v súlade s právom EÚ, ako je smernica o vymáhaní a konfiškácii majetku;
45. aby v súlade s vnútroštátnym právom systematizovali finančné vyšetovanie v snahe identifikovať obeh nezákonných finančných prostriedkov a ak je to možné a vhodné, aby zvažili použitie skonfiškovaného majetku vo verejnom záujme či na sociálne účely, napríklad ako príspevok k ochranným opatreniam;
46. v prípade potreby začleňovali do špecializovaných jednotiek presadzovania práva určených na boj proti trestným činom proti životnému prostrediu odborníkov na digitálne vyšetovanie;
47. aby do národných stratégií pri ich vypracúvaní zahŕňali odbornú prípravu zameranú na následné šírenie stratégie medzi všetkých príslušných zamestnancov a orgány. Takisto je dôležité klásť veľký dôraz na prevenciu a zároveň spolupracovať s miestnymi komunitami a mládežou a priblížiť im následky trestných činov;

¹⁹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1260 z 24. apríla 2024 o vymáhaní majetku a konfiškácii, Ú. v. EÚ L, 2024/1260, 2.5.2024.

48. aby sa v spolupráci s občianskym a súkromným sektorom usilovali vytvoriť ciele kampane na osvetu vo verejnosti, zvýšenie ochoty občanov nahlasovať nelegálnu činnosť, s ktorou sa stretnú, a aby viedli deti k vnímaniu významu bezpečnosti svojho životného prostredia a chránili ho;
49. zohľadňovali existujúce najlepšie postupy tam, kde to umožňujú vnútroštátne štruktúry, napr. Velenie pre životné prostredie a verejné zdravie (CESAN, francúzske žandárstvo) (Francúzsko), Centrum odbornej prípravy karabinierov v Sabaudii (Taliansko), Environmentálny národný spravodajský úrad pre ochranu prírody španielskej Guardia Civil (SEPRONA), Úrad pre ochranu prírody a životného prostredia (SEPNA) Národnej republikánskej gardy (GNR, portugalské žandárstvo) a účinné operačné akčné tímy na odhaľovanie nezákonnej prepravy odpadu v Slovinsku, ktoré využívajú multidisciplinárny prístup, a aby zohľadňovali, že členské štáty potrebujú primerané kapacity vo všetkých príslušných organizáciách;
50. zohľadnili súvisiace činnosti Európskej siete technologických služieb presadzovania práva (ENLETS) v oblasti zelenej polície;
51. aby vo vhodných prípadoch rozsiahlo informovali o úspešných prípadoch v oblasti prevencie a stíhania trestných činov proti životnému prostrediu v snahe rozšíriť dosah jednotlivých opatrení;
52. podporovali koordinovaný rozvoj nástrojov na posilnenie kontroly odpadu (v krajinách pôvodu aj určenia), ktoré umožnia rýchlo a účinne získať potrebné informácie a v prípade potreby ich porovnať s príslušnými údajmi, aby sa v niektorých prípadoch zabránilo preprave alebo uskladneniu veľmi nebezpečného odpadu a aby sa preskúmala zákonnosť takejto prepravy a uskladnenia.

Rada vyzýva Európsku komisiu, aby:

53. pozorne monitorovala účinnosť vykonávania novej smernice o trestných činoch proti životnému prostrediu a podporovala príslušné zainteresované strany pri jej vykonávaní;
54. preskúmala, ako umožniť členským štátom podporovať rozvoj národných stratégií na boj proti trestným činom proti životnému prostrediu z dostupných finančných prostriedkov a s podporou príslušných agentúr;
55. zapojila do navrhovania a realizácie projektov aj kľúčových aktérov príslušných operačných akčných plánov platformy EMPACT v snahe zabrániť duplicite úsilia alebo prekryvaniu opatrení;
56. podporovala najlepšie postupy v oblasti vnútroštátnej koordinácie, ako aj využívanie existujúcich platforiem Interpolu, štyroch sietí (IMPEL, ENPE, EUFJE, EnviCrimeNet), a najmä platformy Europolu pre expertov, ako aj Eurojustu na úrovni prokuratúry, s cieľom zlepšiť výmenu takýchto najlepších postupov;
57. rozvíjala a zintenzívnila spoluprácu s existujúcimi sieťami odborníkov v oblasti presadzovania práva v oblasti životného prostredia, ako je IMPEL (inšpektori), ENPE (prokurátori), EUFJE (sudcovia) a EnviCrimeNet (polícia a príslušníci iných orgánov presadzovania práva) a propagovala výsledky ich práce.

Rada vyzýva Europol, aby:

58. naďalej podporoval orgány presadzovania práva EÚ pri vyšetrowaní trestných činov týkajúcich sa všetkých javov environmentálnej trestnej činnosti a osobitne sa zamerail na nové výzvy spojené s nezákonným obchodovaním s odpadom, nezákonným obchodovaním s fluórovanými plynmi a inými látkami poškodzujúcimi ozónovú vrstvu, podvodnými systémami v odvetviach relevantných pre životné prostredie, ako aj nezákonnou ťažbou dreva, nezákonným obchodovaním s drevom a voľne žijúcimi druhmi živočíchov a rastlín a trestnými činmi proti chráneným morským druhom, ako aj s dôsledkami pre verejné zdravie;
59. naďalej nabádal členské štáty, aby si vymieňali informácie o relevantných cezhraničných prípadoch a vo vhodných prípadoch aktívne spolupracovali s Europolom;
60. posilnil svoje väzby s aktívnymi pracovnými skupinami a pracovnou skupinou výboru Interpolu pre trestné činy proti životnému prostrediu, najmä v oblasti boja proti nezákonnému vývozu a dovozu odpadu, obchodovaniu s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a rastlín a falšovaniu dokumentov používaných pri legálnom obchode s príslušným tovarom, ako aj s prácou WCO;
61. preskúmal možné riešenia na úrovni EÚ, ktorými by sa znížil počet podvodov v oblasti súvisiacich dokladov, a to širšou účasťou na príslušnom spoločnom horizontálnom strategickom ciele platformy EMPACT.

Rada vyzýva Eurojust, aby:

62. naďalej povzbudzoval a podporoval členské štáty, aby v tejto oblasti zriaďovali spoločné vyšetrovacie tímy;
63. uľahčoval justičnú spoluprácu medzi členskými štátmi v snahe zlepšiť vykonávanie právneho rámca zameraného na boj proti trestným činom proti životnému prostrediu;
64. spolupracoval s EJTN v snahe dosiahnuť, aby sa nové usmernenia, najlepšie postupy a odporúčania vyplývajúce z práce Eurojustu na prípadoch a rozsiahlych základných právnych predpisoch čo najskôr sprístupnili prokurátorom a sudcom, aby títo mohli nastoliť účinnú spravodlivosť v kontexte boja proti trestným činom proti životnému prostrediu.

Rada vyzýva sieť EnviCrimeNet, aby:

- 65. naďalej výmenou najlepších postupov a uľahčovaním spolupráce medzi členskými štátmi podporovala odborníkov z členských štátov;
- 66. nadväzovala na projekty, iniciatívy EÚ a výskum v oblasti boja proti trestným činom proti životnému prostrediu v koordinácii s činnosťami rozvíjanými v operačných akčných plánoch platformy EMPACT;
- 67. kládla väčší dôraz na význam online činností a na aspekty týkajúce sa finančného vyšetrovania;
- 68. podporovala krajiny pri vytváraní alebo preskúmvaní ich národnej environmentálnej stratégie.

Rada vyzýva agentúru CEPOL, aby:

- 69. naďalej podporovala komunitu orgánov presadzovania práva EÚ a poskytovala členským štátom zvýšenú kapacitu odbornej prípravy v oblasti predchádzania trestným činom proti životnému prostrediu a ich vyšetrovania, vychádzajúc zo strategických priorít odbornej prípravy určených v rámci EÚ-STNA na roky 2022 – 2025 v súlade s prioritami stanovenými v Európskej zelenej dohode a sieťou agentúr pre spravodlivosť a vnútorné veci, ako aj s výsledkami posúdenia potrieb operačnej odbornej prípravy (OTNA) v oblasti trestných činov proti životnému prostrediu.

Rada vyzýva sieť Jaguar, aby:

- 70. zintenzívnila výmenu informácií medzi Latinskou Amerikou, Karibikom a Európskou úniou tým, že povzbudí tretie krajiny v týchto regiónoch k intenzívnejšej spolupráci s Europolom, ako aj aby nabádala príslušné orgány týchto regiónov pravidelne a aktívne zapájať sa do plánovaných koordinovaných operácií, zvyšovať ich počet a rozsah a vymieňať si skúsenosti v nadväznosti na incidenty a získané poznatky;
- 71. podporila Radu pri plnení jej záverov o vzťahoch medzi EÚ a Latinskou Amerikou a Karibikom prijatých 21. novembra 2023 v oblasti boja proti trestným činom proti životnému prostrediu.